CZU: [159.924.7:347.63]:303.4(478) **DOI:** https://doi.org/10.5281/zenodo.7361259

INEGALITĂȚI ÎN DISTRIBUȚIA SARCINILOR FAMILIALE ȘI DE ÎNGRIJIRE A COPILULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Aura MUTRUC
Republica Moldova

Familia – inima societății, este fiind cea mai veche formă de organizare semnificând legătura dintre soți și descendenții lor. Actualmente, în Republica Moldova familia își păstrează statutul, fiind la fel de vitală, importantă, valoroasă ca sistem. Odată cu scurgerea timpului, metamorfoză societății, influențele Occidentului au contribuit semnificativ la dezvoltarea și schimbarea familiei în societatea contemporană. Schimbările care au intervenit în interiorul familiei sunt atât de importante, încât și termenul de familie a devenit tot mai ambiguu, tinzând sa acopere astăzi realități diferite de cele caracteristice generațiilor precedente. Iar în discursurile politice și științifice întâlnim deseori opinia conform căreia familia este cea mai fidelă posesoare a tradițiilor și a valorilor naționale. Organizarea vieții de familiei astfel încât să fie funcțională și evoluția rolurilor feminine și masculine își lasă semnificația amprentă asupra reorganizării familiei contemporane.

Cuvinte-cheie: *familie, roluri în familie, treburi casnice, inechitate, căsătorie, coabitare, atitudine față de căsătorie.*

INEQUALITIES IN THE DISTRIBUTION OF FAMILY AND CHILD CARE TASKS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Family – the heart of society, it being the oldest form of organization signifying the connection between spouses and their descendants. Currently in the Republic of Moldova, the family maintains its status, being as vital, important and valuable as a system. With the passage of time, the metamorphosis of society, the influences of the West have significantly contributed to the desolation and change of the family in contemporary society. The changes that have taken place within the family are so important that the term family has become increasingly ambiguous, tending to cover realities today different from those characteristic of previous generations. Political and scientific discourses, we often come across the opinion that the family is the most faithful possessor of national traditions and values. The organization of family life so that it is functional and the evolution of female and male roles leaves its mark considerably on the reorganization of the contemporary family.

Keywords: *family, family roles, housework, inequity, marriage, cohabitation, attitude towards marriage.*

Introducere

Conceptul de familie a suferit o serie de modificări privind statutul, relația dintre membrii acesteia, trecerea de la familia tradițională la cea modernă.

Multe definiții ale familiei pun accent pe diverse aranjamente domestice între oameni; căsătoria este o instituție care, de cele mai multe ori, are ca rezultat întemeierea unei familii. Astfel, căsătoria este vizată ca cea mai veche și fundamentală instituție umană.

Până la mijlocul anilor 1990 comportamentul oamenilor privind întemeierea unei familii, în Republica Moldova, era caracterizată prin următoarele teze:

- ✓ Căsătoria era precoce, obligatorie și universală;
- ✓ Vârsta medie a femeilor la prima căsătoriei era de aproximativ 22 ani;
- ✓ Ponderea femeilor care nu au fost căsătorite era foarte mică;
- ✓ Nașterea primului copil, de obicei, era în primul an de căsătorie.

În secolul XXI aceste caracteristici s-au modificat considerabil prin faptul că tot mai mulți tineri amână căsătoria; totodată, a crescut și vârsta medie de căsătorie în rândul femeilor – de la 22 de ani la 26 de ani, fiind o diferență semnificativă, conform datelor obținute și care sunt expuse în continuare.

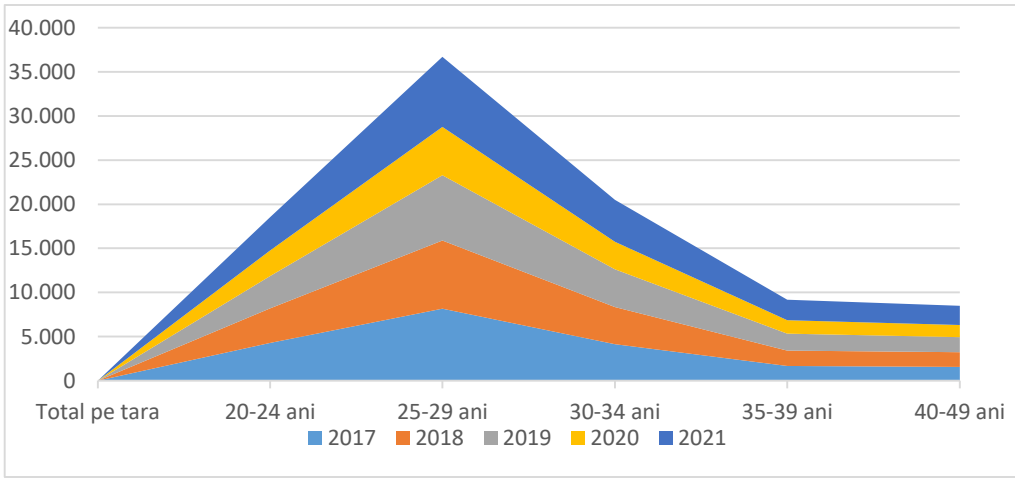

Figura 1. Distribuția primei căsătorii, pe grupe de vârstă în ultimii 5 ani, conform datelor BNS [2]

Conform datelor Biroului Național de Statistică, 36 702 căsătorii sunt încheiate la vârsta de 25-29 de ani comparativ cu celelalte grupuri de vârstă, fapt reflectat în Figura 1, care figură demonstrează creșterea mediei de vârstă a tinerilor la prima căsătorie.

În urma celor relatate despre familie și importanța ei în societatea civilă ne propunem să cercetăm cum are loc distribuția sarcinilor în familie, între soți, dar și atitudinea cetățenilor față de familie, căsătorie.

Aspecte metodologice

Reieșind din problematica cercetării s-au formulat următoarele ipoteze:

Evidențierea diferențelor în distribuția rolurilor în familie și îngrijirea

copilului la tineri în funcție de statutul marital:

- Presupunem că persoanele căsătorite sunt mai implicate în creșterea copiilor și în realizarea sarcinilor casnice.
- Implicarea în treburile casnice și în creșterea copiilor este repartizată neechitabil în dependență de gen, femeile fiind mai implicate comparativ cu bărbații.
- Distribuția rolurilor casnice sunt influențate de mediul de trai.

Datele au fost procesate cu ajutorul metodelor statistico-matematice, folosind pachetul informativ SPSS, versiunea 20.0.

În urma selectării eșantionului cercetării în concordanță cu problematica cercetării, lotul experimental îl constituie 6332 de subiecți, dintre care 5332 (84%) cupluri căsătorite și 1000 (16%) fac parte din cupluri aflate în coabitare. Din aceste date observăm că populația Republicii Moldova optează pentru procrearea familiei și forma de conviețuire prin căsătorie. În baza acestui raport va fi realizat demersul experimental de constatare.

În Republica Moldova este o tendință de împărțire inechitabilă între femei și bărbați a sarcinilor casnice și de îngrijire a copiilor. Modelul tradițional promovează ideea că femeia trebuie să fie responsabilă de realizarea treburilor casnice, cum ar fi: curățenia, prepararea hranei, creșterea și îngrijirea copiilor, treburi în care bărbații sunt mai puțini implicați, dar fiind că sunt maximal implicați în trebuirile casnice ce necesită forță și asigurarea financiară a întregii familii. Stereotipurile de gen influențează considerabil repartizarea sarcinilor casnice prin faptul că în Republica Moldova atitudinile patriarhale larg răspândite și stereotipurile de gen perpetuează ideea că femeile sunt responsabile de îngrijirea copiilor și de treburile casnice, în timp ce bărbații sunt cei care aduc bani în casă și în familie.

Reieșind din cele expuse, ne propunem să analizăm cum are loc repartizarea sarcinilor casnice și de îngrijire a copilului în funcție de statutul marital (coabitare sau căsătorie), din perspectiva de gen și a mediului de trai, și care sunt factorii care perpetuează aceste inegalități. Repartizarea echitabilă a responsabilităților casnice și a celor de îngrijire a copiilor asigură funcționalitatea familiei, crește satisfacția față de relația cu partenerul, atingerea numărului dorit de copii în familie, oferă șanse egale pentru ambii parteneri de a se realiza profesional, ceea ce are un impact pozitiv asupra societății în general.

O formă de conviețuire alternativă familiei este coabitarea. Tendințele de coabitare, în rândul tinerilor, sunt tot mai des întâlnite, dar și la persoanele adulte: intenționează să coabiteze în urma unui divorț, deces, diferențe de vârstă semnificative, alte motive personale etc. Potrivit datelor studiului Generații și Gen, din totalul bărbaților 9% sunt în relație de coabitare. Analiza

în funcție de grupele de vârstă relevă că cei mai mulți bărbați aflați în coabitare (17,4%) au vârsta de 20-24 de ani. Între 25 și 49 de ani, ponderea bărbaților în coabitare variază între 9 și 14%, iar după această vârstă proporția acestora se reduce. Din totalul femeilor, 8,2% locuiesc în coabitare, la categoria de vârstă 15-19 ani ponderea acestora este de 6,3%, iar la următoarea grupă de vârstă (20-24 de ani) se înregistrează cele mai multe femei (21,6%) care sunt în concubinaj. Analiza în funcție de mediul de reședință a evidențiat că ponderea femeilor aflate în concubinaj este nesemnificativ mai mare la oraș decât la sat [3, p.41].

Modelul tradițional privind distribuția rolurilor în familie promovează stereotipurile de gen, cum ar fi că bărbații sunt responsabili de bunăstarea familială, asigurarea financiară, pe când femeile sunt responsabile de copii, gospodărie etc. Un aspect important care influențează repartizarea sarcinilor casnice este modernizarea familiei, în care bărbații în egală măsură cu femeile sunt implicați activ atât în creșterea copiilor, cât și în asigurarea materială a familiei. Din aceste considerente, este nevoie de o analiză complexă a problemei cercetării.

În acest studiu sunt analizate comparativ două loturi experimentale privind distribuția sarcinilor casnice și de îngrijire a copiilor, în funcție de forma de organizare a familiei: în funcție de gen, mediu de trai, studii.

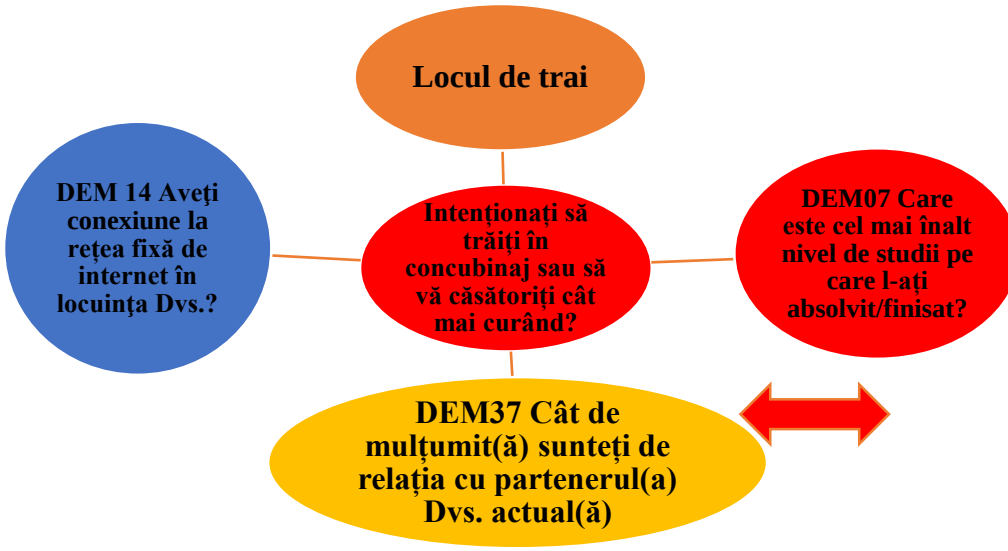

Figura 2. Influența studiilor asupra intenției de coabitare și căsătorie

În urma analizei datelor și combinării variabilelor, precum: mediul de trai, nivelul de studii, satisfacția de relație și conexiunea la internet, analizate prin

regresia liniară logistică, influență majora asupra intenției de căsătorie și coabitare are nivelul de studii al partenerilor. Intenția de a locui împreună sau intenția de căsătorie este influențată direct de către nivelul de studii al partenerilor: persoanele care dețin studii superioare amână căsătoria în favoarea carierei; persoanele cu studii generale se căsătoresc mai repede.

Pentru elucidarea ipotezei înaintate ,,Implicarea în treburile casnice și în creșterea copiilor este repartizată inechitabil în dependență de gen, femeile fiind mai implicate comparativ cu bărbații" am selectat următoarele variabile: *,,DEM01 Care este sexul Dvs.?",, HHD11 Următoarele întrebări se referă la sarcinile fiecărei persoane în gospodăria Dvs. Indicați cine în gospodăria Dvs. se ocupă de următoarele sarcini: (HHD11a pregătirea hranei), (HHD11b curățenia în casă), (HHD11c spălatul și călcatul rufelor), (HHD11d realizarea unor mici lucrări de reparație în casă și în jurul casei), (HHD11e plata facturilor și evidența banilor), (HHD11f organizarea timpului liber în comun (teatru, film, restaurant etc.).* Operațiile statistice selectate sunt următoarele: analiza comparativă a datelor prin *Split File ((Compare groups)* datele vor fi analizate în funcție de statutul marital), Crosstab pentru analiza încrucișată a datelor, combinând câteva variabile și obținând următoarele rezultate

Rezultatele analizei. Inegalități în distribuția sarcinilor casnice și de îngrijire a copiilor

Tabelul 1. Repartizarea sarcinilor casnice în funcție de gen și statul marital

	Genul	Întotdeauna eu	De obicei, eu	În egală măsură eu și parten-erul	De obicei, partene-rul	Întotdeauna partenerul	Întotdeauna sau de obicei altcineva
PREGĂTIREA HRANEI							
Căsătoriți	**Bărbații**	**1%**	**0,91%**	**8,73%**	**14,23%**	**11,83%**	**0,47%**
	Femeile	**30,90%**	**20,04%**	**8,63%**	**0,43%**	**0,31%**	**0,90%**
Concubinaj	**Bărbații**	**0,77%**	**1,55%**	**13,29%**	**15,15%**	**8,35%**	**0,77%**
	Femeile	**30,14%**	**18,70%**	**8,81%**	**0,77%**	**0,15%**	**1,39%**
CURĂȚENIA ÎN CASĂ							
Căsătoriți	**Bărbații**	**1,14 %**	**1,08%**	**11,43%**	**13,88%**	**12,39%**	**0,65%**
	Femeile	**30,18%**	**18,55%**	**10,57%**	**0,55%**	**0,24%**	**1,05%**
Concubinaj	**Bărbații**	**0,46%**	**0,93%**	**12,36%**	**10,4%**	**6,1%**	**0,4%**
	Femeile	**28,95 %**	**17,65%**	**11,46%**	**0,31%**	**0,15%**	**1,70%**
SPALATUL ȘI CĂLCATUL RUFELOR							

Căsătoriți	**Bărbații**	**1,12%**	**1,12%**	**5,47%**	**16,20%**	**16,20%**	**0,65%**
	Femeile	**35,35%**	**18,92%**	**5,33%**	**0,51%**	**0,35%**	**0,80%**
Concubinaj	**Bărbații**	**0,31%**	**0,62%**	**8,50%**	**18,39%**	**11,44%**	**0,62%**
	Femeile	**33,38 %**	**18,70%**	**6,49%**	**0,31%**	**0,00%**	**1,24%**
REALIZAREA UNOR MICI LUCRĂRI DE REPARAȚIE ÎN CASĂ							
Căsătoriți	**Bărbații**	**14,04%**	**9,35%**	**13,84%**	**0,88%**	**1,02%**	**1,47%**
	Femeile	**3,65%**	**2,53%**	**27,14%**	**15,41%**	**9,47%**	**2,90%**
Concubinaj	**Bărbații**	**12,67%**	**9,89%**	**13,91%**	**1,08%**	**1,24%**	**1,08%**
	Femeile	**5,72%**	**2,47%**	**26,28%**	**13,91%**	**9,12%**	**2,63 %**
PLATA FACTURILOR ŞI EVIDENȚA BANILOR							
Căsătoriți	**Bărbații**	**5,53%**	**3,39%**	**23,96%**	**4,14%**	**3,20%**	**0,31%**
	Femeile	**10,59%**	**7,59%**	**34,27%**	**5,53%**	**2,67%**	**0,55%**
Concubinaj	**Bărbații**	**6,18%**	**4,64%**	**20,09%**	**5,26%**	**2,78%**	**0,93%**
	Femeile	**12,21%**	**5,56%**	**32,15%**	**5,10%**	**3,86%**	**1,24%**
ORGANIZAREA TIMPULUI LIBER ÎN COMUN (TEATRU, FILM, RESTAURANT)							
Căsătoriți	**Bărbații**	**1,67%**	**1,41%**	**34,06%**	**1,41%**	**0,73%**	**0,41%**
	Femeile	**4,27%**	**4,41%**	**47,92%**	**1,61%**	**0,76%**	**0,94%**
Concubinaj	**Bărbații**	**1,70%**	**1,24%**	**32,77%**	**2,32%**	**0,93%**	**0,31%**
	Femeile	**5,41%**	**3,71%**	**44,67%**	**1,85%**	**1,08%**	**0,93%**

Rezultatele obținute în urma prelucrării datelor statistice denotă că majoritatea sarcinilor casnice sunt îndeplinite de către femei, iar implicarea bărbaților este preponderent în activități casnice precum reparație. Pe baza acestor rezultate, concluzionăm că sarcinile casnice nu sunt împărțite echitabil între soți. Totodată, ne-am propus să vedem dacă există diferențe semnificative în distribuția sarcinilor casnice în funcție de statutul marital. Rezultatele obținute indică faptul că nu există diferențe semnificative în dependență de statutul marital. Femeile își asumă responsabilitatea în ceea ce privește realizarea treburilor casnice, bărbații fiind implicați ocazional în activitățile casnice. Rolurile principale din spațiul public sunt rezervate bărbatului, femeii îi este rezervat spațiul privat al casei, al gospodăriei. Femeia, stăpână peste spațiul casnic, are în grija sa, în principal, activitățile legate de casă și gospodărie, de cosmetizarea acestora, de educarea copiilor, precum și spațiul grădinii. Distribuția inechitabilă a sarcinilor casnice se datorează normelor culturale, valorilor promovate în Republica Moldova; o influență majoră au și stereotipurile de gen. O distribuție inegală a rolurilor celor doi soți identificăm nu doar printr-o netă separație a activităților celor doi. De cele mai multe ori,

bărbatul și femeia lucrează împreună la aceeași activitate. Diferă însă gradul de implicare, sarcinile și rolurile [4, 5].

Concluzii

Reieșind din problematica cercetării precum că sarcinile de îngrijire a copiilor și sarcinile casnice nu sunt repartizate echitabil, este necesară elaborarea unor soluții și politici publice în scopul creșterii nivelului de implicare a bărbaților, promovării implicării egale în viața de familie, asigurătii echilibrului dintre muncă și familie, mamelor până la vârsta de 3 ani a copilului oferindu-li-se posibilități de angajare prin asigurarea serviciilor de îngrijire timpurie a copiilor etc.

În Republica Moldova nu avem, cu regret, un nivel adecvat de servicii de creșă pentru copii cu vârsta de până la 2 ani. Pe lângă carențele sistemului care este rigid și lipsa serviciilor de supraveghere a copiilor de vârstă antipreșcolară, preșcolară și a școlarilor mici, în această perioadă mama este suprasolicitată semnificativ. Stereotipurile de gen influențează distribuția sarcinilor. Potrivit acestora, grija de copii, îngrijirea bolnavilor, vârstnicilor este o responsabilitate principală a femeilor, iar bărbații care aleg să se dedice mai mult timp familiei și responsabilităților familiale sunt discriminați. Prejudecăți care trebuiesc depășite.

Referințe:

1. ILUT, P. *Familia – cunoastere si asistenta*. Cluj-Napoca, 1995.
2. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
3. Raportul Studiului "Generații și Gen: Fii vocea generației tale!". Chișinău, 2022
4. Cazacu D. Reprezentarea socială a familiei contemporane în Republica Moldova. Chișinău, 2018.
5. https://www.academia.edu/5337293/restructurari_ale_familiei_contemporane_1_tendinte_si_mutatii_in_familia_moderna

Date despre autor:

Aura MUTRUC, asistent universitar, Departamentul Psihologie, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

E-mail: mutrucaura35@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8903-1695